

PREDIKTORY EMOČNÍ BLÍZKOSTI: VLIV ČASU, VĚKU A POHLAVÍ

1. Úvod a teoretický rámec

Kvalita partnerského vztahu, jeho stabilita i míra spokojenosti jsou zásadně formovány emoční blízkostí. Tento faktor hraje klíčovou roli také v budování důvěry a schopnosti páru efektivně zvládat konflikty či stres (Reis & Shaver, 1988). V kontextu partnerské dyády je blízkost definována jako subjektivně vnímaný pocit bezpečí a vzájemného propojení, který vytváří bezpečný prostor pro otevřené sdílení emocí a myšlenek (Sinclair & Dowdy, 2005).

Z pohledu dynamiky vztahu jde o aspekt intimacy, který se utváří skrze interpersonální procesy, jako je komunikace, sdílení zážitků a vzájemná rezpozivita (Laurenceau et al., 1998). V psychologické rovině pak emoční blízkost představuje vnímání pevné vazby a otevřenosti, kdy partner očekává, že jeho sdílení pocitů bude přijato s porozuměním a podporou (Sinclair & Dowdy, 2005). Tento proces se reálně manifestuje skrze sebeodhalování a schopnost vzájemného emočního naladění (Reis & Shaver, 1988).

2. Cíl a hypotézy

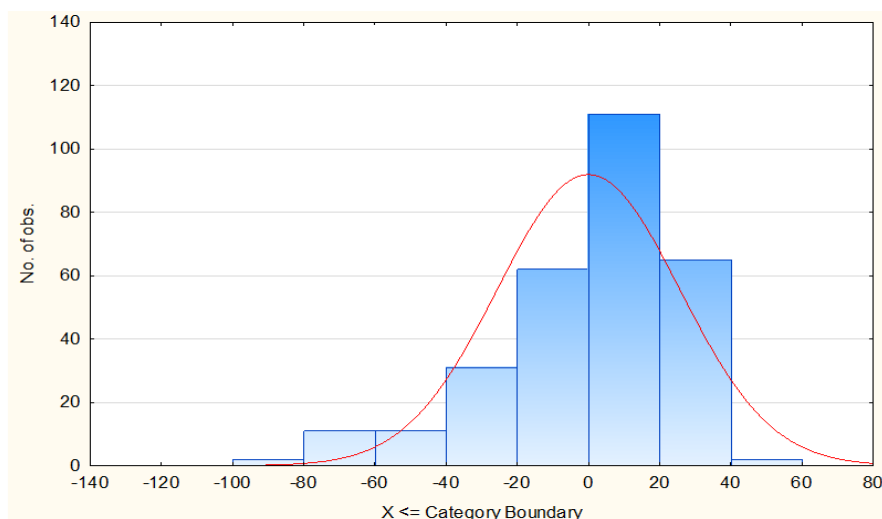
Cílem této analýzy bylo identifikovat faktory, které souvisejí s mírou prožívané emoční blízkosti v partnerských vztazích. Analýza se zaměřila na ověření hypotézy, zda existují rozdíly v prožívání blízkosti mezi muži a ženami, pokud kontrolujeme vliv dalších intervenujících proměnných, konkrétně množství času tráveného s partnerem a věku respondentů.

3. Metodika a soubor

Pro účely analýzy byla použita datová matice obsahující záznamy respondentů z inventáře: „Emoční blízkost v partnerském vztahu“, který byl vytvořen v rámci předmětu Psychometrika¹. Z původních 433 respondentů po vyčištění dat a odstranění neplatných záznamů vstoupilo do analýzy 295 respondentů.

Jako statistický model byl zvolen Všeobecný lineární model (GLM), konkrétně Analýza kovariance (ANCOVA). Tento model umožňuje zkoumat vliv kategorické proměnné (pohlaví) na spojitou závislou proměnnou (HS) při současné kontrole spojitých kovariátů. Celá analýza byla provedena v softwaru TIBCO Statistica. Před interpretací výsledků byla ověřena normalita reziduí, která je zobrazena v Grafu 1. Dále byl ověřen předpoklad homogenity regresních směrnic. Interakce mezi faktorem (pohlaví) a kovariáty (čas, věk) se neukázala jako statisticky významná, to ukazuje, že vztah kovariátů k závislé proměnné je u obou skupin shodný. Tento předpoklad byl tedy splněn a interakce byla z finálního modelu vyloučena.

¹ Data dostupná na webu: <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/pmlab/lab.php?strana=11>

Graf 1

Histogram reziduí

Do modelu byly zařazeny následující proměnné:

- **Závislá proměnná:** Hrubý skór emoční blízkosti (HS).
- **Kategorický prediktor (Faktor):** Pohlaví (0 = muž, 1 = žena).
- **Spojité prediktory (Kovariáty):**
 1. **Čas:** Počet aktivního času, který partneři tráví spolu týdně (proměnná "počet hodin", uváděná v hodinách).
 2. **Věk:** Ročník narození respondenta (proměnná "rocnik").

4. Výsledky

Výsledky analýzy kovariance shrnuje Tabulka 1. Tabulka 2 ukazuje kvalitu modelu.

Tabulka 1

Testy statistické významnosti vlivu pohlaví, času a věku na emoční blízkost

	Regresní koeficient	Testová statistika (F)	P hodnota	Parciální η^2
Počet hodin	0,15	6,04	0,015	0,02
Ročník	0,45	12,07	< 0,001	0,04
Pohlaví	-2,77	0,58	0,447	0,00

Poznám. Parciální η^2 ukazuje hodnoty míry účinku.

Tabulka 2

Ukazatel kvality modelu

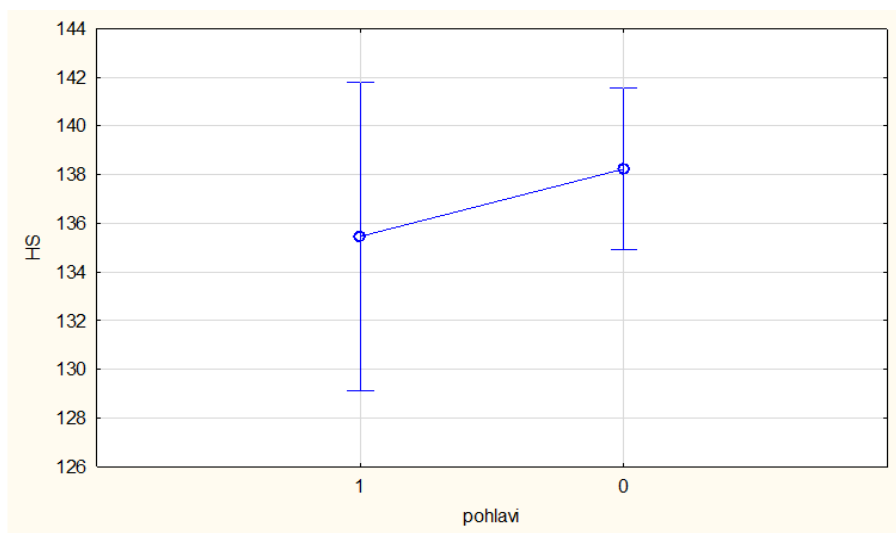
R^2	Adj. R^2	df	Df(res)	F	p
0,06	0,05	3	291	6,30	< 0,001

Z analýzy vyplývá, že čas trávený s partnerem má statisticky významný vliv na emoční blízkost ($p < 0,05$). Kladný regresní koeficient naznačuje, že s rostoucím počtem společně strávených hodin roste i skóre emoční blízkosti.

Rovněž ročník narození se ukázal jako statisticky významný prediktor ($p < 0,05$). Kladný regresní koeficient ($B = 0,45$) v tomto případě indikuje, že s vyšším ročníkem narození (tj. u mladších

respondentů) míra emoční blízkosti stoupá. Jinými slovy, mladší účastníci výzkumu vykazovali v průměru vyšší míru prožívané blízkosti než účastníci starší.

Naopak, vliv pohlaví nebyl shledán statisticky významným ($p > 0,05$). To znamená, že pokud muži a ženy tráví s partnerem stejné množství času a jsou stejného věku, jejich průměrná emoční blízkost se neliší.

Graf 2

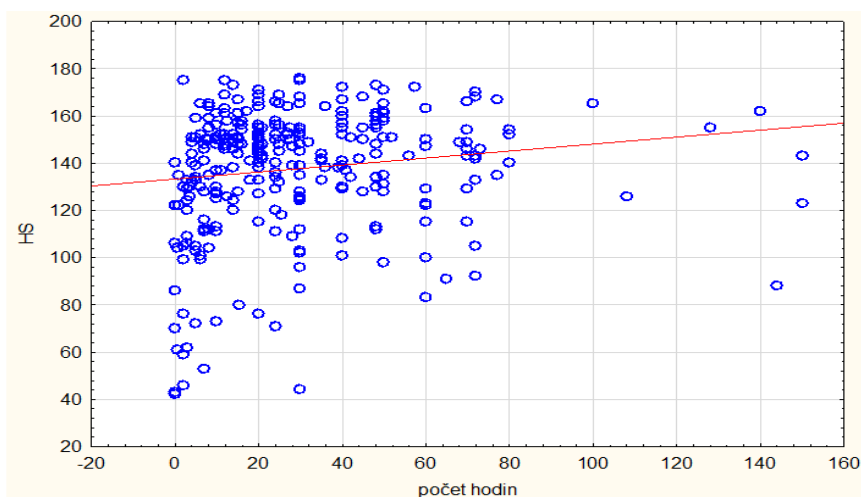
LS průměry emoční blízkosti (HS) pro muže a ženy s 95% pásy spolehlivosti.

Vizuální reprezentace modelu (Graf 2) potvrzuje závěry zjištěné pomocí analýzy kovariance. Na ose y je vynesena predikovaný hrubý skór emoční blízkosti (HS) očištěný o vliv kovariátů (čas a věk). Bodové odhady průměrů pro obě skupiny, muži i ženy, se nacházejí v téměř identické horizontální úrovni.

Klíčovým prvkem jsou zobrazené 95% intervaly spolehlivosti (svislé úsečky u bodů), které se ve značné míře vzájemně překrývají. Tento překryv indikuje, že rozdíl v průměrné míře emoční blízkosti mezi pohlavími není statisticky významný. Grafické znázornění tak ilustruje, že pohlaví respondenta není po zohlednění doby strávené s partnerem a věku relevantním faktorem pro výši prožívané blízkosti.

5. Závěr

Analýza prokázala, že klíčovými faktory pro emoční blízkost ve sledovaném souboru jsou kvantita společně stráveného času a věk respondentů. Hypotéza o rozdílném prožívání blízkosti mezi muži a ženami nebyla potvrzena; rozdíly mezi pohlavími jsou zanedbatelné.

Graf 3:

Vztah mezi množstvím společně stráveného času a emoční blízkostí (HS)

Grafické znázornění pomocí bodového grafu s proloženou regresní přímkou potvrzuje lineární trend mezi sledovanými proměnnými. S rostoucím počtem hodin strávených s partnerem (osa x) dochází k predikovanému nárůstu hrubého skóru emoční blízkosti (osa y). Regresní koeficient $B = 0,15$ indikuje, že každá další hodina strávená společně zvyšuje skóre blízkosti o přibližně 0,15 bodu.

Celková kvalita modelu vyjádřená koeficientem determinace $R^2 = 0,06$ (6 %) naznačuje, že ačkoliv je vliv času statisticky významný, vysvětluje pouze malou část celkové variability emoční blízkosti. Rozptyl modrých bodů kolem přímky v grafu vizualizuje, že do prožívání blízkosti vstupují i další faktory, které model nezahrnuje.

5. Literatura

Laurenceau, J.-P., Barrett, L. F., & Pietromonaco, P. R. (1998). Intimacy as an interpersonal process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1238–1251. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.5.1238>

Reis, H. T., & Shaver, P. (1988). Intimacy as an interpersonal process. In S. Duck, D. F. Hay, S. E. Hobfoll, W. Ickes, & B. M. Montgomery (Eds.), *Handbook of personal relationships: Theory, research and interventions*, 367–389. John Wiley & Sons.

Sinclair, V. G., & Dowdy, S. W. (2005). Development and validation of the Emotional Intimacy Scale. *Journal of Nursing Measurement*, 13(3), 193–206. <https://doi.org/10.1891/jnum.13.3.193>